

VIRGINIA POPOVIĆ, Serbia

Key words: folklore in Seleus, Romanian customs, Carols, costumes, masks

Abstract

This work presents romanian winter customs of village Seleus in Serbia. Most important customs are Carols in Christmas Eve, also in Epiphany day, January the 6th and the customs in Saint Ion`s Day, on January the 7th. It also describes costumes, masks and accessories: sticks, bells, whips that possess strenght of removing evil spells. Work presents religious customs celebrating winter, fast day and square meal of Christmas, Liturgia, different faith and superstitions, children songs, fires in front of houses where family members named Ion and visiting relatives with bags filled with presents. All these customs were richly presented in the past, but today young people practice them because they bring joy and delight . For other, winter costumes are just the way to add money and food from hosts.

Obiceiuri de iarnă în satul Seleuş – Banatul Sârbesc

Folclorul obiceiurilor sau al obiceiurilor tradiţionale, cele ale sărbătorilor de iarnă este, în bună parte – deşi lipsesc tot mai mult practicile respective – reprezentat şi în părţile din Banatul de Sud, Serbia, afară de acelea ale Anului Nou, şterse în cea mai mare parte.¹ (Flora 1975)

Denumirea de *colind/ă*/ propriu-zisă nu este cunoscută aici, măcar că unii autori sunt înclinaţi să ne sugereze contrariul (Ilić 1964). Asta, de altfel, nu înseamnă că în trecut tocmai acest cuvânt nu a fost cunoscut şi aici, cu atât mai mult că el este, sub diferite forme (*rindăti*, *korindăti*, *kolindăti*, *kolindrati*), preluat şi de către populaţia sârbă din aceste părţi şi fiind, pe de altă parte,

¹ Radu Flora în Folclor literar bănăţean. “Libertatea”, Panciova, 1975, nu a dat răspuns de ce la B. Teodorescu – O. Păun, Folclor literar românesc, Bucureşti, 1967, la capitolul Folclorul obiceiurilor, sunt trecute şi Descântecul (p. 121-125), cât şi alte „momente importante din viaţa omului” (p. 95 şi urm.). La fel şi în Istoria literaturii române I, de un colectiv, Editura Academiei R.P.R., Bucureşti, 1964, p. 16 şi urm.

constatat în mod neîndoios că acestea sunt de proveniență românească.² (Flora 1974)

Bogăția folclorului bănățean a fost de admirat căci se manifesta printr-o amploare de obiceiuri, dansuri, cântece, costume și porturi naționale, zicători și proverbe înțelepte și altele, cum numai un sat bănățean, printre care se încadrează și Seleușul, a putut concepe.

Mărturii despre obiceiuri și manifestări folclorice în Banat, avem deja în veacul al XVIII-lea. Printre câteva opere cu caracter istorico-geografic și etnografic din acest secol se enumeră și opera intitulată „Istoria Banatului Timișan” (Griselini 1926) a lui Francesco Gisellini, care a trăit în Banat între anii 1774-1777 spre a studia realitățile bănățene. Griselini vorbește despre obiceiurile de sărbători, cele de nuntă sau înmormântare, scoțând în evidență nu numai partea etnografică, ci și cea folclorică propriu-zisă.

Obiceiurile și tradițiile folclorice mult timp s-au menținut, și se leagă de fondul cultural tracic și geto-dacic iar mai apoi roman. După cronicarul Nicolae Stoica de Hațeg, „Slovenii (Moravii) au spus că românii au știut despre Postu – Părceasâmii, Ajun, Paști, Rusalii, Sân Petru, Sântă-Mărie mare și mică, Sânziana, Sânt-Ilie, Sânt-Nicoară, iar Crăciunul românii l-au învățat de la unguri. Unele învățături și obiceiuri avute de la romani le-au lăsat și le-au luat pe ale Moravilor cu toate numirile lor. Iar când e vorba de urări, colinde, alergări cu caii de Anul Nou, Sântoagerii, se crede că vin de la o datină a romanilor”. (Stoica 1969: 55)

Biserica a fost lăcașul în care s-au cultivat și dezvoltat aceste obiceiuri și tradiții folclorice fiind menținute în cadrul manifestărilor credinței oamenilor de seamă a timpurilor îndepărtate, nu numai la sărbători ci și la botezuri, nunți, înmormântări etc.

Obiceiurile strămoșești și tradițiile folclorice seleușene sunt în mare parte asemănătoare sau chiar identice cu datinile și tradițiile folclorice practicate în alte sate românești din Banat.

În continuare ne vom axa pe obiceiurile de iarnă din satul Seleuș, care se găsește în comuna Alibunar, Banatul sârbesc de sud.

Cele mai bogate obiceiuri folclorice la Seleuș s-au practicat în timpul sărbătorilor de iarnă, la Crăciun, Anul Nou, Botez și Sf. Ion. Cu steaua, cu plugușorul, cu sorcova, jocurile cu măști, prezentând berbeci, capre, căldărari, babe, moși etc., se colinda în timpul sărbătorilor de iarnă prin sat, urând astfel gospodarilor belșug și fericire.

Sărbătorile și obiceiurile, grupate în preajma solstițiului de iarnă (20 decembrie - 7 ianuarie), poartă numele generic de *sărbători de iarnă*. Perioada este deschisă și închisă de sărbători prefațate de ajunuri, atât Crăciunul, cât și Boboteaza, și intersectate la mijloc de noaptea Anului Nou. Principalele sărbători ale ciclului de iarnă - Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza - au funcționat de-a lungul vremii ca momente independente de înnoire a timpului și de început de an. Românii

² Lat. Calendae, v.sl. koleda, român, colindă

folosesc, pe lângă calendarul oficial, recunoscut de stat și Biserică un calendar neoficial - calendarul popular - creat de popor și transmis folcloric. Spre deosebire de calendarul bisericesc oficial și de calendarul civil, care constituie un simplu tabel al zilelor grupate pe săptămâni și luni, calendarul popular indică timpul optim pentru arat și semănat, pentru pețit și logodit, pentru moștenirea strămoșilor sau aflarea ursitei etc. Sărbătorile și obiceiurile, care au loc în decurs de o zi sau de mai multe zile, diurne sau nocturne, cu dată fixă sau mobilă, dedicate divinităților calendaristice, oamenilor, animalelor, păsărilor, plantelor, fenomenelor terestre și cosmice sunt cunoscute și respectate, în unele zone etnografice ale României, până astăzi. Ceea ce nu este cazul satului Seleuș. Unele obiceiuri au preluat numele sfinților creștini, altele nu au nici o legătură cu creștinismul (“Caloianul”, “Paparuda”, “Drăgaica” etc.) sau sunt pe cale de a fi asimilate, precum este Crăciunul. La Seleuș se sărbătorește în fiecare an Crăciunul. Ajunul Crăciunului, este seara împodobirii pomului de Crăciun. Această împodobire a bradului și așteptarea de către copii a “Moșului”, numit, în sud-estul Europei, Crăciun, care vine cu daruri multe, este un obicei occidental care a pătruns de la oraș la sat, începând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Pomul de Crăciun s-a suprapus peste un mai vechi obicei al incinerării Butucului (zeul mort) în noaptea de Crăciun, simbolizând moartea și renașterea divinității și a anului la solstițiul de iarnă. Obiceiul a fost atestat la români, aromâni, letoni și sârbi. În seara de Ajun al Crăciunului, bunica cu nepoții săi cheamă păsările și animalele cu: „*Pui, pui, clonț, clonț...*” și aruncă prin întreg grajdul grăunțe de grâu și de porumb dorind belșug casei. Sub masă se aduc paie și se aruncă nuci în cele patru părți ale lumii. Copiii și ceilalți membri ai familiilor întind poalele ca să prindă cât mai multe nuci. Pomul de Crăciun luminează ferestrele caselor timp de două sau trei săptămâni până nu trece Anul Nou sârbesc (14 ianuarie).

La seleușeni, Crăciunul este una dintre cele mai importante sărbători. Această sărbătoare, în care se îmbină fastul pregătirilor pentru masă, cu slujba de la biserică, este dedicată Nașterii Mântuitorului. Crăciunul aduce în sufletele seleușenilor, lumină și bucurie.

Este demn de remarcat că cei mai mulți cercetători români afirmă că apelativul de Crăciun derivă din *cratio,-onis* care, în latinește, înseamnă naștere. Mai mult, Petru Caraman susține că numele de Crăciun se găsește numai la români. În afara granițelor românismului, termenul nu se găsește decât la sârbi ca nume de familie. De exemplu: Kračun sau Kračunović pe care l-au împrumutat de la români. Nume care nu se întâlnesc în Seleuș, însă în satul Alibunar, la numai 7 km de Seleuș s-a transformat prin influență sârbească în numele de familie *Crăciun*.

Comună pentru toate sărbătorile de iarnă este pornirea colindelor după ce s-au dat salvele din pive (tunuri primitive care se încărcău pe la gura țevii; treascuri, rămase încă de pe timpul graniței militare), cu care știau să mânuiască doar „boactării” (păzitorii holdelor). Atunci în case se aprindeau lămpile, iar rachiul se pune la încălzit și mesele se umpleau cu de-ale gurii. Tot

atunci, femeile obișnuiau să se ducă cu *cânțile* sau cârvegele în mână sau duse pe *obraniță* la *cieșme* după apă, pentru a fi întâmpinate de colindători cu ele pline - de noroc.

La Seleuș, în ultimii ani nu se mai întâlnesc colindători pe străzi în seara de Ajun, îi putem doar vedea și asculta pe scena Căminului cultural sau la Festivalul Colindelor de Crăciun, deoarece peste câteva zile vine Sf. Ion, sărbătoarea satului, și nu mai au chef de două ori să își pună măștile.

În ajunul Crăciunului se făceau mari pregătiri: facerea *colacilor*, prăjiturilor, *frigerea* cârnii și a cârnaților, facerea *bubuien'ilor* (covrigilor), aprovizionarea cu băuturi. Tot în seara de Ajun când vine Moș Crăciun copiii recită versuri învățate la școală sau învățate de la cei mai bătrâni din casă.

În trecut, însă, Colindul, începea nu întâmplător seara și după reguli bine stabilite. Cu *colinda*, în trecut, mergeau grupuri de flăcăi. Unul din ei era mascat. Masca era din lemn, cu coarne și maxilarul inferior mobil. Se purta astfel încât persoana care o purta, fixa masca în față, iar corpul și capul și-l acoperea cu un cearșaf, pătură, chilim, cojoc, astfel că se vedea doar capul măștii. Măștile acestea au fost cunoscute sub numele de *cerb*, *capră*, *berbec* etc. Colindătorii cântau de la casă la casă urând belșug și sănătate în schimbul cârnaților și a altor bucate pe care le primeau de la gospodari.

Cu ani în urmă, grupul de flăcăi este înlocuit cu cel de copii, simboluri ale purității, ale curățeniei fizice și morale. Ceata de colindători se organizează pe vecinătăți și merge din casă în casă pentru că urarea ei este socotită de bun augur. Arsenalul ei format din clopoței, bețe, bice, are menirea ca, prin zgomotul făcut, să alunge forțele malefice. În același cadru trebuie amintite jocurile cu măști: capra cu variantele sale, la Seleuș ceata de mascați, care are menirea de a înlătura toate bolile comunității. Cele mai frecvente au fost, și pe mai departe, colindele de Crăciun cântate, cu obiectul respectiv – mască (cerb, capră, berbec), la Ajun, cu aceleași dorințe de belșug, în schimbul, natural, al cârnaților și bunătaților pe care colindătorii le solicită gazdelor:

Bună dzâua lu/i/ Ajun,
Că-i mai bun-a lu/i/ Crăciun!
Dă-m cârnațu și colacu
Că mă duc, gazdo, la altu.
Câți miei și purc'ei,
Cucurudzu-i prântră iei!
Oilie lănoasă,
Vac'ilii lăptoasă,
Porc'ii sănătoș,
Mânc'e-i gazda sănătoș...

(culeasă de la Elena Guțu din Seleuș în etate de 74 de ani în anul 2007)

Sau

*Bună sara lu Ajun
Că-i mai bună a lu Crăc' iun
Dăm cârnațu și colacu
Câț miei și purc' ei
Cucurudzu prântră iei
Oilie lănoasă,
Vac' ilii lăptoasă,
Porc' ii graș și unșuroș
Mînc' ie-i gazda sănătoș...
(ibidem)*

Altă dată, dacă gazdele nu prea sunt darnice de mână, colindătorii le dau o replică mai mult sau mai puțin usturătoare, ca, de pildă:

*Cât' e paie-n cotăriță,
Atâț/i/a drac' i în găzdăriță.
Cât' e paie în coc' ie,
Atât' ea în gazdă să fie!
(Id.)*

În ultimele decenii, însă, după cum scrie prof. univ.dr. Radu Flora, colindele au devenit tot mai mult o formă de cerșit mai rafinat, profitând de sărbători, a țiganilor. Țigani veneau, tot la Ajun, cu „Florile dalbe” și prin acestea cei din casă recunoșteau dacă sunt colindători autentici sau, de fapt, cerșetori. Cântăreții țigani au introdus în colinde și elemente lexicale țigănești, ca, de pildă, în acest cântec-colindă de la Seleuș:

*C' iuraleșă mangal' eșă,
Sătă rară, ieș-afară,
Sătă gheasă, bună-n casă,
Câț/i/ miei și purc' ei...
(Persida Gherga, Alibunar, 1972)*

Ilie Baba și Valentin Mic, autorii monografiei despre satul Satu Nou, situat la numai câțiva kilometri de Seleuș, semnalează că în satul lor, ca semn al prevestirii Crăciunului și sărbătorilor de iarnă, copiii și flăcăii se pregătesc din bună vreme să învețe versurile și textele colindelor și urărilor din seara Nașterii Domnului.

Colindatul „*cu cerbul*” este efectuat de cei mai mici. În amurgul zilei, copiii colindători

merg „*cu cerbul*” mai întâi pe la vecini, iar apoi pe la rude și cunoscuți.

Repertoriul colindatului este redus la o singură colindă „*Bună sara lu' Ajun...*”, iar gazdele în semn de bucurie pentru urarea făcută îi omenesc cu nuci, colaci, cârnați, bani și prăjituri (*pocherăi*). După aceea începe colindatul grupului de flăcăi „*cu steaua*” sau „*irozii*”. De fapt, „*steaua*” este o scenetă religioasă formată din cinci flăcăi, scoțând în evidență, în mod miraculos, evenimentele petrecute la Nașterea Domnului Iisus, cearta magilor cu Irod împăratul. Stelarii sunt îmbrăcați într-un fel de stihare, având pe cap comănace și fiind încinși cu brâu, de care atârână o sabie. Această scenetă este adusă probabil din Ardeal de învățătorul Petre Stoica, având unele trăsături dialectale ale Școlii ardelenesti.

În orele târzii ale serii apare un al treilea grup de colindători. Acest grup, care merge pe la casele oamenilor, îl constituie cei *schimonosâți*, respectiv cei mascați. Ei sunt așteptați cu bucurie de creștini, având în vedere repertoriul lor, căci aduc veselie și glume în casele gazdelor. Una din scenetele pe care le prezintă acest grup de colindători este *jocul ursului* – redat printr-o persoană, îmbrăcată în cojoc întors pe dos, cu mască pe față și încins cu o frânghie, la care este legat un clopot. O altă persoană este ursarul care joacă ursul, a treia persoană este îmbrăcată în haine femeiești, pentru a stârni râsetele gazdelor, iar cea de a patra persoană cântă din fluier melodia *Bătuta de la Jocul călușarilor*.

Ultimul grup de colindători este cel al țiganilor, care pornesc în zorile zilei de Crăciun, trezindu-i pe creștini cu colinda *Scoală gazdo, nu durmi*. Toate aceste grupuri de colindători împodobesc cu adevărat și în mod fascinant noaptea Nașterii Domnului, astfel marcând și slăvind această măreață sărbătoare. (Baba, Ilie, Valentin Mic 2002)

Cât de mult au extins țiganii colindele, se vede și din faptul că le cântau și la botez, chiar și la *Sfântu Ion..* (Flora 1975: 150)

Crăciunul, la Seleuș, este marcat și printr-o masă bogată, din care nu trebuie să lipsească colacii, cornurile, fructele, peștele, dulciurile și, bineînțeles, băutura. Tot ce se pune pe masă are o trimitere clară la ocupațiile tradiționale ale comunității românești. De pe masă nu pot lipsi nucile care au o simbolică mai complexă, cu trimitere la rezistența în timp, la samânța care nu se pierde. În ziua de Crăciun se merge „*cu colacul*” la bunici, străbunici, rude, prieteni. În „*straiță*” se pun un colac, nuci, cârnați, *cotoroage*³, dulciuri, etc. A doua zi de Crăciun, toate familiile se duc la nașii lor *cu colacul*, așteptați de fini cu masa întinsă, tradiție moștenită din bătrâni. *Straița* tot plină se duce înapoi acasă, de această dată cu colacul, cârnații și dulciurile finilor.

Seleușenii, intrați în febra pregătirilor de Anul Nou, aleargă după costumații de gală, casele se decorează cât mai frumos, iar petrecăreții nu uită să-și facă o provizie consistentă de petarde și

³ Piftie

artificii pentru a celebra sosirea unui nou an. Repertoriul Anului Nou cuprindea, la fel, unele colinde ca de exemplu *plugușorul*, *sorcova* și altele.

După cum scrie Teodor T. Burada „plugușorul este un colind al unui grup de flăcăi care pleacă la Anul Nou cu buhaiul și cu clopoțelul. Buhaiul este un instrument primitiv, făcut dintr-o putinică, sau cofă, legată la gură cu o piele de oaie, dubită, întinsă ca o darabană, prin al cărei mijloc este tras un mănunchi de păr din coada calului, peste care se trece cu mâna udă, și se produce un sunet asemănător cu mugetul vacii. Unii flăcăi trag după sine și plugul”. (Burada 1975)

Buhaiul, spun cei mai bătrâni, pe vremuri, a existat și la Seleuș. Plugul de obicei era împodobit cu hârtie colorată, cu flori artificiale, etc., cu care umblau flăcăii în ajunul Anului Nou, recitau colindele, sunând din clopoței, tălângi și clopote, pocnind din bici, etc. Aceștia obișnuiau să recite:

Mân'e anul să noiieșc'e

Plugușorul să pornieșc'e...

.....

Anul Nou cu bin'e

Cu dzâlie sănin'e

Tot cu sănătate

Și cu spor la toace

La anul și La Mulți Ani!

Colindul cu sorcova se făcea icu un bețișor sau o rămurică împodobită cu flori artificiale de diferite culori, cu care copiii loveau ușor pe părinții și cunoscuții lor în dimineața zilei de Anul Nou, urându-le sănătate și noroc ca de exemplu:

Sorcova, vesela,

Să trăiț și să-nfloriț,

Ca pierii, ca mierii...

Sau

Sorcova, vesela,

Să trăiț, să-mbătrâniț,

Prăstă vară, primăvară,

Ca un măr, ca um păr,

Ca un fir de trandafir...

Absolut la toate popoarele există credința: „*Cum începe Noul An, așa va decurge întregul an*”. Nici o altă perioadă a anului nu este atât de plină de superstiții. Masa bogată de Revelion, cu

multă mâncare și băutură, se datorează unei supestiții care spune: „*cine începe anul având masa încărcată, va avea un an îmbelșugat*”. Și nu orice fel de mâncare ci unele specifice pentru noaptea Anului Nou, având fiecare anumite semnificații. În general pe masă trebuie să fie 12 feluri diferite de mâncare – acestea reprezentând cele 12 luni ale anului.

1 Ianuarie - Sf. Vasile, Fratele Crăciunului, Nașterea Anului Nou, este prima zi din an și de aceea are o importanță deosebită. Seleușenii cred că e bine să nu te superi în această zi, să nu te cerți, să fii vesel, pentru ca tot anul care urmează să fii fără griji.

Ziua de Bobotează a fost și este o sărbătoare creștină. În repertoriul sărbătorilor de iarnă înregistrăm și acest obicei cu toate tradițiile folclorice, având la origine diverse mascări din cadrul calendelor lui ianuar. Se crede că acest obicei a fost adus de către strămoșii familiilor seleușene colonizate în Voivodina din Oltenia. La acest obicei, mai bine zis jocurile cu măști, seleușenii îi spuneau *cu C'iural'eșa* sau *cu capra* sau *cu berbecu*, colindătorii fiind mascați la fel cum colindau la Crăciun.

Această zi de Bobotează marchează sfârșitul ciclului de sărbători dedicate Anului Nou și este închinată purificării mediului înconjurător, în special a apelor, de forțe malefice. De Bobotează se colindă, se sorocoște vremea și belșugul holdelor în următorul an. La riturile creștine de sfințire a apei, de botezare a credincioșilor, de scufundare a crucii în apă, poporul a adăugat numeroase practici de purificare: stropirea, spălatul sau scufundarea rituală în apa râurilor sau lacurilor, strigături și zgomote, aprinderea focurilor, afumarea vitelor și a anexelor gospodărești.

Ca alimente rituale, de Bobotează sunt specifice *cotoroagele* și grâul fiert. La Ajun, preotul sfințește casele cu apa care a fost sfințită în dimineața aceea după liturghie. Oamenii țin post negru până ce vine preotul, întâi beau din această apă sfințită înainte de a se pune la masă.

Se spune că în această zi apele sunt sfinte și că e mare păcat să speli sau să arunci lucruri murdare în apă. Apele rămân sfinte timp de 2 săptămâni după această sărbătoare. Seara de Botez al Domnului Iisus Hristos, este așteptată la Seleuș cu nerăbdare, pricinuind cele mai adânci sentimente de veselie în gândurile și sufletele copiilor și tinerilor. Oamenii se duc la biserică, de Bobotează, pentru a lua apă sfințită, atât de necesară pentru tămăduire și purificare.

Dacă la sârbi în această seară toți trebuie să fie acasă, în sânul familiei, sărbătorind Crăciunul sârbesc, seleușenii, cei mari își pregătesc lemne, tulei și paie pentru a face lumini în fața caselor iar cei mici sau tineri își pregătesc cele mai caraghioase măști și pleacă colindând pe străzile satului cu clopoței sau clopote în mâini. De data aceasta versurile recitate sau cântate de colindătorii seleușeni sunt religioase dar și satiric-umoristice, în ritmul cărora jucau, strigau, chiuiau, dar lansau și câte vreo glumă urmată de sunetele și zgomotele instrumentelor muzicale și casnice, făcând astfel adevărate scene de teatru în aer liber în fața caselor gazdelor. Ei spun că merg *cu C'iural'eșa*, obicei întâlnit încă în câteva sate din Banatul sârbesc: Vladimirovaț și Satu Nou. Versurile

colindului cântat de copii este cam la fel ca și cel din seara de Ajun:

*C'iural'eșă mangal'eșă,
Sâtă rară ieși afară,
Sâtă gheasă, tună-n casă.
Câți miei și purc'ei,
Cucurudzu prântră iei.
Oil'e lănoasă,
Vac'ile lăptoasă,
Porc'ii graș și unsuroș
Mânc'e-i gazda sănătoș.*

Prin acest colind se urează gazdelor un an plin de belșug. Ca răsplată colindătorii primesc câte un covrig sau cum le zic seleușenii *bubuien'e* sau câte un cârnaț, în ultimul timp bani. În România, în seara de Boboteaza tinerii umblă prin sat cu "iordănitul", adică trec de la o gospodărie la alta și-i stropesc pe gospodari pentru ca aceștia să aibă noroc și să fie apărați de boli. Dacă la Bobotează curg streșinile, primăvara va fi timpurie și va fi vin mult.

În unele regiuni ale României, mai ales ale Maramureșului, sărbătoarea creștină a botezului lui Iisus Hristos în apele Iordanului, Boboteaza este ziua dedicată "umblatului cu crucea": preotul satului intră în toate casele, sfințește încăperile stropindu-le cu agheasmă și dă crucea la sărutat. Sosirea preotului este vestită de cete de copii care umblă din casă-n casă cu *Tiralexă*, urând gazdelor belșug: „*Tiralexă-i, Doamne, / Câți cărbuni în vatră, / Atâția pețitori la fată... / Grâu de primăvară / Și-n pod și-n cămară / Și-n tindă ș-afară.*” Obiceiul este o urare de belșug, de prosperitate. La fel este și în Seleuș cu obiceiul *C'iural'eșă*.

La Seleuș, se fac lumini în fața caselor din tulei, lemne, în ultima vreme tinerii aduc remorci pline cu cauciucuri vechi, ale căror jărătic rămâne aprins și o săptămână după ziua de Bobotează. Trebuie menționat că se fac lumini doar în fața caselor unde măcar unul din familie poartă numele Ion, Ioan, Ioana, Ionela, Ionelia, Ionel, Nelu, Ionică, Ică sau Ionuț. Seara de Bobotează se sărbătorește până la miezul nopții când începe ziua de Sfântul Ion, o zi foarte mult așteptată de cei care își serbează ziua onomastică. Lăutarii satului colindau pe la casele în care se aflau mai multe persoane cu numele Ion sau o variantă a lui, cântându-le dis-de-diminează cântecele lor preferate și alte cântece de lume, fiind serviți cu rachiu cald, bani, etc. În trecut, nu numai cu ocazia acestei sărbători ci și în alte cazuri, în locul lăutarilor, obișnuia să colinde prin sat, pe la gazde, corul sau fanfara din sat.

Tradiția de a se merge de la casă la casă unde cineva poartă numele Ion, s-a păstrat și până în zilele noastre. *La Ioni* se duc doar prietenii și cunoscuții lor. Ei poartă puști de vânătoare sau pistoale de tot felul și când sunt în fața casei unde au plecat, toți pușcă în aer dând de știre gazdelor

că au venit prietenii, vecinii sau rudele lor să le felicite ziua onomastică. Răsunetele gloanțelor se aud până în depărtări din primele minute ale zile de Sfântul Ion. Toți strigă în gura mare: „*Trăiască Ionii!*”.

Variantele românești ale numelui sunt nenumărate; alături de cele două principale (Ion, cea populară, și Ioan, cea cultă), la Seleuș există: Iova, Iovan, Ioan, Ioana, Ioța, diminutive și hipocoristice: Nelu, Nela, Nică, Nica, Niță, Iță. La acestea, în România se adaugă nume de familie care-l conțin pe Ion, produse de influența greacă: Caragiani, Caragiale, Caraion, Carianopol, Papaiani, Mavroiani ș.a., la Seleuș aceasta nu este cazul însă există și variantele datorate înrâuririi apusene: Gianina, Giani, Gioni etc. După opinia mea, la Seleuș, numele Ion și variantele sale ar predomina, în proporție de 70 la sută din toate numele găsite în Seleuș. De aceea, la Seleuș se sărbătorește ziua onomastică a lor, bucurie pentru aproape toate familiile care au pe cineva care poartă acest nume sau o variantă a lui. Există la Seleuș familii în care toți bărbații poartă acest nume: bunicul, tata și fiul. Acesta a devenit la Seleuș un obicei, de a transmite numele Ion din tată în fiu.

Să sperăm că nu se vor pierde aceste obiceiuri în decursul anilor viitori la Seleuș pentru că în aceste obiceiuri constă frumusețea și bogăția noastră sufletească. Aceste obiceiuri sunt de valoare mare pentru cercetători dar și pentru românii din Banatul sârbesc, mai ales pentru seleușeni.

BIBLIOGRAFIE

- Baba, Ilie, Valentin Mic (2002) *Pagini de cultură și spiritualitate ale românilor din Satu Nou – Contribuții la monografia satului*. Satu Nou: Casa de Cultură Satu Nou.
- Băncilă, Vasile (1996). *Duhul Sărbătorii*. București: Editura Anastasia.
- Bosić, Mila (1994). *Обичаји и веровања Срба у Војводини о Духовским празницима*. Рад Музеја Војводине. Nr. 36 (1994). p. 95-107. Novi Sad.
- Bojin, Aurel (1990). *Seleuș. Un secol de activitate culturală. 1884-1984*. Seleuș: Comunitatea Locală Seleuș.
- Burada, Teodor T. (1975). *Istoria teatrului în Moldova*. București: Editura Minerva.
- Caraman, Petru (1983). *Colindatul la români, slavi și la alte popoare. Studiu de folclor comparat*. București: Editura Minerva.
- Condan, Ion (2006). *Obiceiuri și datini străbune: Manifestarea tradițională „Praznicul obiceiurilor de iarnă”*. Panciova: Libertatea.
- Ćupurdija, Branko (1982). *Аграрна магија у традиционалној култури Срба*. Belgrad: SANU.

- Flora, Radu (1975). *Folclor literar bănăţean. Premise și sinteze*. Panciova: Editura „Libertatea”.
- Flora, Radu (1979). *Foaie verde, spic de grâu. Colecție de folclor literar bănăţean*. Vol. 1. XXIII. Zrenianin: Societatea de Limba Română. Cercul de Folclor.
- Flora, Radu (1982). *Foaie verde lămâiță*. Colecție de folclor literar bănăţean. Strigături, cântece epice, genuri minore. Vol 2. XXIII. Zrenianin: Societatea de Limba Română. Cercul de Folclor.
- Flora, Radu (1974). *Actele celui de-al II-lea Simpozion Iugoslavo-Român* (Panciova, 1972).
- Ghinoiu, Ion (1997). *Obiceiuri populare de peste an*. București: Ed. Fundației Culturale Române.
14. Greoneanț, Eufrozina (2006). *Păstrarea tezaurului spiritual. Colindele Neamului - Seleuș 2004*. An. 61, nr. 51, decembrie, p. 8. Panciova: Libertatea.
15. Griselini, Francisc (1926). *Istoria Banatului Timișan*. Traducere din limba germană de Nicolae Bolocan. Asociația Culturală din Banat. București: Editura Tipografiile Române Unite.
16. Hațeg, Nicolae Stoica de Hațeg (1981). *Cronica Banatului*. Ediția a II-a, ediție îngrijită de Damaschin Mioc. Timișoara: Editura Facla.
17. Ilić, Mirjana (1964). *Klocalica, šerbulj ili curka*. Rad vojvođanskih muzeja. Novi Sad. Nr. 12-13.
18. Mărgan, Ion (2004). *Sărbătoarea românilor și a oamenilor cu suflet creștinesc: Alibunar*. An. 60. Nr. 51/52 (dec. 2004). P. 24.
19. Nedeljković, Mile (1990). *Годишњи обичаји у Срба*. Belgrad: Vuk Karadžić.
20. Ocolișan, Teodora (2005). *Copiii în ziua datinilor și a colindelor: praznicul obiceiurilor de iarnă*. An. 59, nr. 1. p. 7. Panciova: Bucuria Copiilor.
21. Oișteanu, Andrei (1989). *Motive și semnificații mito-simbolice în cultura tradițională românească*. București: Minerva.
22. Pătruț, Ioan (1980). *Onomastică românească*. București: Editura Enciclopedică.
23. Tomici, Mile (2006). *Onomastica sărbilor și a croaților din România: (nume de persoane și nume de locuri)*. București: Editura Academiei Române.
24. Vulcănescu, Romulus (1985). *Mitologie românească*. București: Editura Academiei.